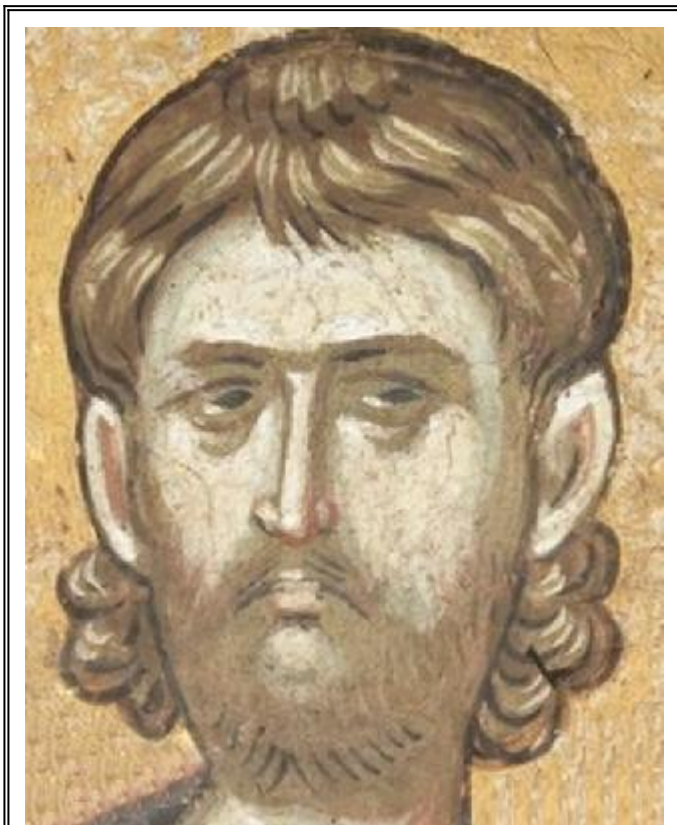

29.03.2015 г. / 13:56:37

Вяра

04.06 по еретическия, †22 май по православния календар - Св. мъченик Василиск. Възпоменание на Втория Вселенски събор

**Страдание на свети мъченик Василиск
(† 308 г.)**

Свети мъченик Василиск. Фрагмент от стара тенопис. Косово. Сърбия

След убийството на мъчениците Евтропий и Клеоник, заедно с които претърпял много страдания и свети Василиск (той останал жив, но се намирал в тъмница), а също и след гибелта на управителя Асклипиодот, пристигнал в областта Понт, изпратеният от мъчителите Максимиан и Максимин друг управител на име Агрипа, със заповед да продължи гонението и да убива вярващите в Христа. Още преди пристигането му в град Амасия свети Василиск, намиращ се

там в тъмница, се молел на Бога със сълзи с такива думи:

- Господи Иисусе Христе, помени ме и не ме забравяй до последната минута на страданията, но ми помогни по-скоро да получа мъченически венец, за да не бъда отделен от тези свети мъже, които бяха взети заедно с мене, пострадаха преди мене и получиха мъченически венец.

В полунощ му се явил Господ в сънно видение и казал:

- Помня те и няма да те забравя, а името ти е записано (при мъчениците) преди тези, които бяха взети с тебе. Не скърби, че ще пострадаш след тях, защото ти ще изпревариш мнозина; паметта за тебе ще направя славна по цялата вселена. Сега иди, прости се за последен път с майка си, с братята и роднините си, а когато се върнеш, веднага ще получиш мъченически венец и ще бъдеш погребан в Комани. Не се бой от мъките, на които ще бъдеш подложен, защото Аз съм с тебе и човешката злоба не може да погуби душата ти.

Като се събудил, свети Василиск се преизпълнил с радост и благодарил на Бога. След това видял, че вратите на тъмницата са отворени. Когато започнало да се съмва, той казал на пазещите го войници и на главния страж на тъмницата:

- Освободете ме за четири дни, за да мога да се простя с майка си и братята си, живеещи в село Кумиалско; след като се върна, ще отида при истинния мой Отец, Господ Иисус Христос.

Войниците и тъмничният страж му отговорили:

- Твоят Бог, на Когото ти служиш непрестанно, нека бъде свидетел на това, че ние бихме те освободили напълно, ако не се бояхме от управителя, чието пристигане очакваме в най-скоро време.

Светецът му възразил:

- Аз не искам да бъда освободен напълно, но както и казах, само ще отида да се простя с майка си, с братята и с роднините си, защото така ми заповяда да направя мойт Господ.

- Боим се да не би скоро след заминаването ти - упорствали войниците - да те изискат от нас, защото, както чухме, днес трябва в града да пристигне управителят, а всички затворени са записани в съдебната книга.

Василиск отговорил така:

- Волята на моя Бог е такава, да отида в моето село; затова, ако сте съгласни, нека няколко души от вас тръгнат с мене и отново ще се върнем заедно.

Тогава войниците отстъпили на молбата му и няколко души от тях се събрали и тръгнали заедно с Василиск към селото му.

Братята на светеца (а той имал трима братя) и майка му го посрещнали с голяма радост, а войниците били приети в дома им с голяма чест.

На другия ден сутринта светецът повикал всичките си сродници и много ги поучавал в това, което служи за тяхна душевна полза, и ги наставлявал в истините на християнското учение; той много им говорел и за това, че само по пътя на скърбите можем да влезем в Христовото царство.

Така утешавайки всички и прощавайки се за последен път с близките си, светецът изрекъл:

- Братя, отци и деца в Христа! пребъдвайте във вярата в нашия Господ Иисус Христос и в никакъв случай не отстъпвайте от Него, защото светът и всичко, което е в него, е само сянка, която бързо изчезва; а Господ пребъдва во веки.

Умолявам ви да се помолите за мене на Владиката на всички нас - Бога, да ми даде сила да премина подвига на страданието, както са го преминали свети Теодор Тирон, и Евтропий, и Клеоник, които бяха хванати заедно с мене. Спасявайте се, мъже, жени, братя, сестри и деца, а аз си отивам от вас, и повече няма да ме видите в този временен живот.

Когато светецът казал тези думи, се надигнал силен плач и ридание, и всички започнали да молят светеца:

- Когато завършиш своя свят живот, помоли се за нас и за всички християни на Господа, да се прекрати подвигнатото от мъчителите гонение срещу православната вяра и да се унищожи служенето на идолите; а Христовата благодат да възсияе по цялата земя.

След това свети Василиск се отправил на път с войниците, за да се върне в тъмничните окови.

По това време в Амасия пристигнал управителят Агрипа и като извикал всички почетни граждани, влязъл с тях в езическия храм, наречен Пентасон, а след това в друг, наричащ се Серапион, и принесъл жертва на своите нечисти богове. А на другата сутрин управителят пристигнал на мястото на съда и питал за затворените тук в тъмница и преди всичко за свети Василиск, защото бил слушал за него и от самото начало искал да го привлече на съд.

Градоначалникът отишъл в тъмницата, желаейки да доведе Василиск при управителя, но като не го намерил там, хванал тъмничния страж, вързал го и го довел пред съдилището. Управителят, подложил го на изтезания, попитал:

- Как се осмели да пуснеш от тъмницата затворения в нея враг на нашите богове и неизпълнител на царските заповеди?

- Днес е втори ден - отговорил тъмничният страж, - откакто Василиск с войниците отиде в своето село.

- Ще заповядам да те умъртвят - извикал управителят, изпълнен с ярост, - ако не ми представиш този човек, който хули нашите богове!

- На четвъртия ден ще го представя пред тебе - отговорил тъмничният страж.

И управителят веднага изпратил с този страж един магистриан, човек със зъл и свиреп нрав, а с него и войници, и му дал следното поръчение:

- Само тогава ще повярвам, че ревнуваш за нашите богове, когато хванеш този богохулник и го доведеш при мене. Изпрати го в Комани, защото самият аз отивам там.

Като си тръгнал от управителя, магистрианът направил медни ботуши, с множество остри и дълги гвоздеи отвътре, и като взел със себе си тъмничния страж и войниците, се отправил към родното село на Василиск, носейки на магаре тежките железни вериги, приготвени за мъченика.

- Вървах и аз след тях - (разказва описващият тези събития свети Евсигний), - за да бъда заедно със светията при страданията и смъртта му. Стигнали до селото, те хванаха мъченика, който вече излизаше от дома си по посока към град Амасия, за да се върне в своята тъмница, и го вързаха с двойни вериги; заковаха желязна верига и на шията му, а на нозете му надянаха медни ботуши с гвоздеи отвътре, така че гвоздеите проникваха до самите му кости, и от изранените му нозе обилно течеше кръв; при това мъчителите жестоко биха Христовия мъченик, докато го водеха към град Комани. - С плач го изпращаха майка му, братята и сродниците му. На прощаване майка му му каза:

- Сине мой любими! Христос, Когото ти възлюби, да ти бъде помощник в този мъченически подвиг. Кратък ще е животът ти тук, но затова в бъдещия век те очаква вечен живот; сега тук ще претърпиш тежки мъки, но затова ще получиш славен венец от Христа Бога; зли хора ще те мъчат на земята, но затова ангелите на мира ще те посрещнат на небето; като разбойник ще те осъдят, но същият разбойник, който е бил разпнат с Христа, ще те приеме в рая; смъртните и подвластни на тление царе ще отнемат живота ти, но Вечният Бог ще ти върне живота и ще те причисли към ангелските сили. Помени и нас, скъпи мой сине, по пътя към Господа, по който вървиш!

Като казала това, майката се върнала обратно в дома си, молейки се на Господа за своя син, да Го укрепи мъжествено да понесе мъченията.

А светецът, като се огледал назад и видял вървящите след него трима свои братя, а също и сродниците си и мнозина от народа, плачещи за него, молел ги да се върнат у дома си и казвал:

- Не плачете за мене, но по-добре се молете на Господа да ми даде сила да победея дявола и да посрамя служителите му.

След това той целунал всеки един и увещавайки ги да се върнат, им казал:

- Отново ще се видим в деня на възкресението и във вечния живот.

Но изпращащите светеца не искали да се върнат и с плач го следвали.

И той отново ги увещавал, казвайки:

- Защо смущавате сърцето ми с плача и сълзите си? О, ако ми беше позволено много пъти да умра за нашия Господ Иисус

Христос! Умолявам ви, върнете се и се молете на Бога за мене!

Но тъй като те и след това не искали да се върнат, магистрианът им казал:

- Кълна се в здравето на моите царе, че ако не се върнете, ще ви вържа всички и ще ви отведа при управителя.

Но когато те не послушали и неговите думи, магистрианът и войниците му започнали да ги бият и едва успели да ги отделят от светеца.

Така воден, светецът мъжествено понасял тежестта на железните вериги и доблестно търпял болката в нозете, прободени на много места от остри гвоздеи, с които били осеяни медните ботуши, и пътят се обагрял от кръвта му. А сам той с радост пеел:

“- И полк да се опълчи против мене, няма да се уплаши сърцето ми” , защото Ти, Господи Христе, си с мене.

С тези и с много други слова светецът се обръщал към Господа в псалми и молитви. Магистрианът и тези, които били с него, виждайки мъченика, че върви леко, въпреки че нозете му били обути в ботуши с гвоздеи, твърде много се удивлявали; но със светия мъченик бил Господ, Който облекчавал страданията му.

Когато стигнали до селото, наречено Дакозария, магистрианът и войниците поискали да си починат, защото било горещо и вече било пладне. Владетелката на това село, на име Трояна, като видяла дошлия с войниците магистриан, ги поканила да влязат в дома ѝ да се нахранят; те били четиридесет души. Когато влезли, тя приготвила всичко за тях. И така, те яли, пили и се веселили, а светия мъченик Василиск, с вързани назад ръце, завързали за един сух дъб, растящ близо до портите на дома ѝ. При светеца се събрало

множество народ, мъже, жени, а също и деца. Виждайки го окован в тежки вериги и завързан на силното слънце, и кръвта, течаща от нозете му, те се умилявали и изразявали съчувствието си. А светецът се молел на Бога и казвал:

- Господи, посети ме, както си посетил Йосиф в тъмницата, Даниил в лъвовата яма, тримата отроци във вавилонската пеш. И както си показал милост към Сусана, изложена на опасност от лукавите старци, извел си Петър от тъмницата, а Текла си защитил от поругание, така и върху мене, смирения и недостоеен Твой раб, покажи Твоята дивна милост и яви Твоите чудеса за слава на Твоето пресвето име!

Когато светецът завършил молитвата си, внезапно станало земетресение и се чул глас свише, който казвал:

- Не бой се, Аз съм с тебе!

И изведнъж медните ботуши, които били на нозете на мъченика, се стопили като восък от огън; веригите паднали от светеца, а сухият дъб се раззеленил и разпрострял над светеца гъстите си клони, покривайки със сянка голямо пространство наоколо. На мястото, където стоял светецът и където земята се обагрила с кръв, избликнала вода.

След това светецът въздал благодарност на Бога, казвайки:

- Господи Иисусе Христе, Предвечно Слово и Син на непостижимия и неизказан Отец, Който си благоволил да слезеш на земята и да станеш човек, за да ни изкупиш от древния мъчител дявола и да ни избавиш от всичките му лукави козни, Който си се възнесъл на небето, а него си потъпкал и осъдил на пребиваване в бездната, и си ни дарувал нов живот - с кои уста да Те прославя, с какви думи да Ти открия чувствата си и да Ти възвестя Твоите велики дела и сила, които Ти сега яви върху мене, Твоя раб, както преди

върху Твоите светии Евтропий и Клеоник, когато бяха измъчвани по заповед на управителя Асклипиодот! Всъщност кой съм аз, недостойният, та Ти яви върху мене толкова велика и чудна милост; самата земя, видяла Твоята сила, се потресе.

Магистрианът и войниците, изплашени от земетресението, побегнали от този дом, и като видели станалите чудеса, изпаднали в недоумение. Едни от тях казвали, че това само така изглежда, други ги смятали за вълшебство, а народът, стоящ около светеца, в ужас се удивлявал на това и прославял силата на Христа Бога. И много повярвали в Христа, казвайки:

- Ето, светият човек е изпратен тук от Бога, за да освети мястото ни.

Донесли при мъченика един разслабен, лежащ на постелка; когато Христовият мъченик се докоснал до него, разслабеният веднага станал, и вече здрав, взел постелката си, и си отишъл у дома, прославяйки Бога; при него довели и прокажени, и той ги изцелил, докосвайки се до тях; всички, страдащи от бяс и пристъпи на треска, и от всякакви други болести или обхванати от нечисти духове - светецът изцелил с думата си. Всички, които видели тези чудеса, прославили истинния Бог и повярвали в Него; жителите на това село се изпълнили с велика радост. Повярвала в Христа и владетелката на селото, Трояна, със своя син Троян и помолила да я кръстят.

- Аз, грешният Евсигний - продължава разказвачът, - като видях всичко, което се случи, от цялото си сърце прославях Господа.

Същия ден вечерта се връщало стадо волове от пасбището и животните, като минавали по пътя, където стоял светият Христов мъченик, сякаш прославяйки великите Божии дела, полегнали на колене пред светеца.

Тогава магистрианът и войниците се разкаяха за жестокостите, които причинили на светеца, защото ги обзел ужас, когато видели дивните чудеса, извършени от Господа по молитвите на светеца. На другия ден магистрианът кротко казал на мъченика:

- Ако ти е угодно, господин Василиск, да тръгнем на път, за да не бъдем подложени на наказание от управителя заради тебе.

- Добре, да тръгнем на път - отговорил светецът, - защото аз искам да умра за моя Господ.

Когато всички излезли от това село, целият народ с владетелката Трояна изпращал светеца. Светият мъченик умолявал всички да се върнат у дома: едни се върнали, а други продължили да ги следват. Когато стъпили на големия мост на река Иреос, мостът се затресъл от присъствието на Христа, Който невидимо вървял със Своя раб свети Василиск, както след това сам светият мъченик ми разказа, на мене, недостойния Евсигний - разказва повествователят. - Когато мостът се затресъл, светецът се спрял и въздавайки хвала на Бога, умолявал народа да се върне обратно и едва го убедил да изпълни молбата му.

Докато вървял, светецът на всяко високо и красиво място прекланял коленете си и се молел на Господа с такива думи:

“- По всички места на Неговото владичество, благославяй, душо моя, Господа”.

Когато всички стигнали до селото, наречено Саон, войниците и магистрианът се приготвили да ядат и убеждавали светеца да вкуси хляб с тях. Той отказвал с думите:

“- Господ е пастир мой и от нищо не ще се нуждая”; мене ме

храни моят Владика, Иисус Христос.

Те отново го уговаряли, казвайки:

- Яж, господине, за да не умреш от глад и да получим наказание заради тебе, ако не те доведем при управителя; вече е трети ден, откакто не си ял нищо.

На това светецът им отговорил:

- Аз съм преизпълнен с безсмъртна храна и затова не искам да вкусам тленна храна. Вас ви храни земният хляб, а мене - небесното слово Божие; вас ви весели виното, а мене - благодатта на Светия Дух; вас ви насища месото, а мене - постът; вас ви укрепява телесната бодрост, а мене - кръстът в името Христово; вас ви прави богати златото, а мене - любовта към Иисуса Христа; вас ви украсяват одеждите, а мене - добродетелите; вие намирате веселие в смеха, а аз утешавам духа си с молитва; вие обичате вашия временен, смъртен и подвластен на тление цар, жадувате да го видите и изпълнявате неговите закони, а аз обичам Бога и моя Небесен Цар, целувам Неговите закони и желая да се храня със съзерцаването Му; вие очаквате слава на земята, а аз на небето; вие търсите известност между хората, а аз се надявам да получа слава на Страшния съд при възкресението на праведните, когато моят Владика ще каже: "дойдетевие, благословените на Отца Ми, наследете царството, приготвено вам от създание мира".

Когато светецът говорел така, магистрианът заповядал да оседлаят животните и предложил на мъченика да се качи на едно магаре, казвайки:

- Три дни вървиш гладен; качи се поне на животното, за да не изнемогнеш съвсем.

Светецът не приел да се качи и казал:

- Мене ме укрепява моят Господ, Иисус Христос - а покой и радост ми дава Светият Дух.

След това всички тръгнали на път и стигнали до град Комани в четвъртия час на деня. И когато наближили града, чули от мнозина, които срещнали по пътя, че управителят ще предаде на смърт всеки, който не се съгласи да се поклони на идолите. Но Господ се явил на свети Василиск и му казал:

- Бъди мъжествен, не се бой от заплахите на идолопоклонниците, защото Аз съм с тебе.

Когато влезли в града, войниците, придружаващи светеца, питали жителите на града:

- Къде е управителят?

Казали им, че управителят се намира в храма на Аполон и там принася жертва на боговете.

Магистрианът отишъл при управителя и му съобщил, че е довел Василиск. Управителят много се зарадвал на това. Магистрианът разказал и за чудесата, станали по пътя им, но управителят не повярвал на това и отбелязал:

- Всичко това са вълшебства на християните.

След това той заповядал да доведат при него свети Василиск в храма на Аполон, мислейки да го принуди тук да принесе жертва. Войниците на управителя веднага се затичали към Василиск и насилствено повлекли светеца към храма, казвайки:

- Иди в храма при управителя и се поклони на боговете, ако искаш да бъдеш жив.

Магистрианът и войниците, дошли с него от пътешествието, започнали да разказват на войниците на управителя за

чудесата, които са видели, и добавяли:

- Наистина, удивителни знамения и сила Божия видяхме, не във видение или вълшебство, но ставащи в действителност.

След това се обърнаха към светеца и му казаха:

- Прости ни жестокостите, господин Василиск, които ти причинихме поради незнание, и се помоли за нас на твоя Бог!

Докато говорели, новите войници, дошли от управителя, хванали мъченика и го повели в храма. Светецът влязъл в храма със светло лице, радвайки се в Господа, своя Бог.

Като го видял, управителят попитал:

- Ти ли си Василиск?

- Да, аз съм - отговорил светецът.

- Сега кажи - продължил управителят, - ще принесеш ли жертва на боговете, или не?

- Кой ти е казал това за мене - възразил светецът, - че не принасям жертва на Бога? Аз всяка минута принасям жертва хвала в чест на моя Бог.

Управителят, като не разбрал казаното, казал на светеца:

- Добре, принеси жертва на който искаш от нашите богове.

Свети Василиск се приближил към идола и попитал стоящите на около:

- Как се нарича този ваш бог?

Казаха му:

- Аполон.

- Правилно казахте, че се нарича Аполон - потвърдил

свещецът. - Аполон значи губител (1) и наистина той влече към гибел вярващите в него и покланящите му се като на бог, тъй като той не е бог.

- А как е името на този бог, на когото искаш да принесеш жертва? - попитал управителят.

- Моят Бог - отговорил свещецът - е неизказан, непостижим, невидим и необясним по Своите свойства.

- А твоят Бог няма ли име? - разпитвал управителят.

- В светите книги са записани имената на моя Бог - отговорил свещецът - и ако искаш да чуеш, ще ти ги кажа.

- Назови ги - казал му управителят.

Тогава светият мъченик казал:

- Моят Бог се нарича Отец и Вседържител, Господ Саваот, Цар на всичко, Спасител милостив, милосърден и дълготърпелив. На Него единствен принасям жертва хвала!

- На кой бог искаш да принесеш жертва, за мене е все едно, само принеси - настоявал управителят, - ти си извикан не за да разсъждаваш, а за да принесеш жертва.

- Така, сега чуй - обърнал се свещецът към управителя, - каква е моята жертва.

И като вдигнал ръце към небето, той се помолил на Бога така:

- Боже вечни, Творче на небето и земята, Който чуваш всички, които истинно Ти служат, чуй сега и мене, Твоя раб, и в този миг съкруши този глух и сляп и безчувствен идол, за да разберат нечестивите народи на какъв бог се покланят, да се засрамят и да повярват, че само Ти си Единият всемогъщ Бог.

Още щом светецът завършил молитвата си, земята се затресла, идолът паднал на земята и се разбил на парчета. Управителят и народът, който бил в храма, от страх избягали навън, и само свети Василиск останал там и пеел:

- "Да възкръсне Бог, и да се разпръснат враговете Му, и да бягат от лицето Му, които Го мразят. Разнеси ги, както се дим разнася: както се топи восък от огън, тъй да загинат" всички, които се покланят на идоли, "от лицето Божие".

След известно време управителят заповядал да изведат светеца от храма и скърцайки със зъби против него, казал:

- О, враже, на нашите богове! Защо ти обеща едно, а направи друго? Ти обеща да принесеш жертва на някой бог, а със своите вълшебства направи така, че нашият бог, Аполон, падна и се разби.

Светецът отговорил:

- Който съкруши вашия бог, Той ще разруши и неговия храм.

Едва изрекъл светецът тези думи, и от небето паднал огън върху храма на Аполон и го изгорил до основи. В страх управителят и целият народ избягали оттук. След това, като извикал свети Василиск, управителят се обърнал към него с такива думи:

- О, колко велики са твоите вълшебства! ти съкруши бога и изгори храма му!

Но светецът му възразил:

- Ако твоят бог наистина е бог, както ти го наричаш, то нека ми отмъсти за себе си.

- Нашите богове са добри - възразил управителят - и не причиняват никакво зло на враговете си.

- О, неразумни човече! - възкликнал светецът. - Как могат бесовете да правят добро, бидейки зли по природа: те и вас, своите почитатели, ще въвлекат със себе си в ада.

- Окаяни вълшебнико - убеждавал светеца управителят, - принеси жертва на боговете; в противен случай ще те предам на люта смърт.

На това светецът отговорил на управителя:

- Звяре, живеещ в гората, песе, жаден за кръв, блудни Агрипо, образе на дявола, беззаконни мъчителю! Защо още ме задържаш? Аз бързам да завърша живота си!

Управителят страшно се разгневил срещу светеца и заповядал да го посекат с меч.

Войниците, като хванали светеца, го повели вън от града, за да бъде посечен на мястото, наречено Диоскория; при това множество народ придружавало светеца. Дадена била заповед от управителя след посичането тялото на светеца да бъде хвърлено в реката.

Когато Христовият мъченик беше посечен(разказва свети Евсигний), ние и тези, на които беше дадено да видят страшно чудо: дойдоха множество свети ангели, които, вземайки душата на светеца, я възнасяха на небето. Видяхме нашия Господ Иисус Христос да стои на небето и да казва:

- Дойди, добри и верни Мой рабе, Василиск, влез в небесното Царство в сонма на праведните, където пребивават Моите раби, предадени на мъчения за Мене.

Всички ние, които видяхме и чухме това - продължава разказвачът, - паднахме на земята и се поклонихме на Господа, благодарейки Му, задето ни е удостоил с такова видение.

След това палачът, на име Приск, взе тялото на мъченика и го повлече към реката. Ние, като пристъпихме към него (разказва Евсигний), го молехме да почака малко, докато народът се разотиде, и му дадохме тридесет златни монети като откуп за тялото на мъченика. Той ни предостави тялото му и каза:

- Гледайте някой да не узнае и да разкаже на управителя за това; тогава ще имаме неприятности и вие, и аз.

- А ние, като взехме честното тяло - продължава Евсигний, - го скрихме и през нощта го изнесохме на разораното поле, погребяхме го и на това място посяхме семена. Още същата нощ семената поникнаха и пораснаха, а на другия ден дадоха цвят и плод. Когато копаехме гроб на мъченика, някои от нас поискаха да пият вода; по молитвите на свети Василиск, когото призовахме, начаса близо до гроба избликна извор с вода; като се напихме, прославихме и благодарихме на Бога. Този извор съществува и досега, и болните, които с вяра пият от него, получават изцеление.

След всичко това управителят Агрипа бил нападат от нечист дух и започнал да търси тялото на мъченика, мислейки си:

- Ако се докосна до тялото на Василиск, може би ще се избавя от нещастиято.

Но никой не смее да му каже, че тялото на мъченика е погребано в земята. Някои му казали:

- Ти заповяда тялото да бъде хвърлено в реката; защо сега го търсиш?

Тогава Агрипа отишъл на мястото, където бил посечен Христовият мъченик, там намерил няколко капки от кръвта му, и като я събрал с ръцете си заедно със земната пръст, я

завързал в пояса си. Той се освободил веднага от нечистия дух и повярвал в нашия Господ Иисус Христос.

След време един гражданин на Комани, Марин, благочестив мъж, построил църква в чест на светия мъченик Василиск и като извадил светите му мощи от земята, ги пренесъл в тази църква. От мощите на светеца станали много чудесни изцеления от всякакви болести, по молитвите му и по благодатта на нашия Господ Иисус Христос, на Когото с Отца и Светия Дух се отдава чест и слава, сега и винаги и во веки веков. Амин.

(1) - Аполон в превод от гръцки означава "губител". Гърците са го изобразявали с лък, стрели и колчан, като победител на силите вредящи на съблазните на света, т.е. той се противил на нравствения порядък.

Тропарь мученику Василиску Команскому

глас 4

Мученик Твой, Господи, Василиск/ во страдании своём венёц прият нетлennyй от Тебё, Бóга нáшего:/ имéяй бо крéпость Твою,/ мучителей низложí,/ сокруши́ и дéмонов немощны́я дерзости. / Тогó моли́твами// спаси́ ду́ши нáша.

Перевод: Мученик Твой, Господи, Василиск в подвиге своём принял нетленный венец от Тебя, Бога нашего, потому что он, имея силу Твою, победил мучителей, сокрушил и демонов бессильные дерзости. По молитвам его спаси души наши.

Кондак мученику Василиску Команскому

глас 8

Во страдании крёпок и мýжествен яви́лся еси́ и в чудесéх предíвен,/ явлéнно Христóво íмя предно́ся, мучи́теля посрамíл еси́. / Тем тя почита́ем, Васили́ске, прíсно зову́ще,

всечестне:// радуйся, мучеников светлая доброто.

Перевод: В подвиге мученического страдания силен и мужественен ты явился и удивителен в чудесах. Открыто исповедуя имя Христово, своих мучителей ты посрамил. Потому почитаем тебя, Василиск, непрестанно восклицая: «Радуйся, мучеников славное украшение!»

ЧЕТИ-МИНУТИ

Възпоменание на Втория Вселенски събор (381 г.)

Като Глава и Основател на **войнстващата** Църква на земята, Господ Иисус Христос, и оставил велико обещание, вселяващо мъжество в сърцата на верните негови последователи: "Ще съградя Църквата Си" - изрекъл Той - и портите адови няма да и надделеят". Но това радостно обещание съдържа и пророческо предсказание за това печално явление в живота на Църквата Христова на земята, че тя трябва да премине в борба с тъмните адски сили, които непрестанно, в един или друг образ се опитват да рушат непокатната твърдина, въздигната от Господа сред бурните вълнения на световното зло.

Първите три века от своето съществуване Църквата претърпяла гонение, отначало от страна на иудеите, а после и на езичниците, което било особено яростно; най-добрите синове на Църквата претърпели мъчение и дори смърт заради изповядване на Името Христово. Тогава на някои места от гръко-римската империя се пролили потоци християнска кръв, но силата на външното оръжие не могла да победи вътрешната сила на духа, и езическият меч накрая бил принуден да падне

пред смирения знак на Кръста Христов, когато в началото на IV век на гръко-римския трон се възцарил християнски император, светият равноапостолен Константин Велики. С неговото възцаряване се прекратила самата възможност за гонение, но не и действащата вражеска сила на дявола. Като не успял да победи Църквата отвън, той се опитал да я победи отвътре, възбуждайки арианската ерес (лъжеучение), унищожаваша Лицето на Основателя на Църквата - Иисуса Христа. [...]

[Подробно за основните положения на арианската ерес, която светите отци на Първия вселенски събор осъдили, както и за предисторията на събора и правилата, които св. отци приели, виж Възпоминание на Първия вселенски събор, бел.ред.].

Никеийският Символ, [приет на Първия вселенски събор, бел.ред.], разкриващ православното учение за Божеството на Второто Лице на Пресвета Троица, Господ Иисус Христос, и осъждащ като ерес хулните ариански мъдрувания, не поставил край на църковния смут: арианстващите епископи, подкрепили съборното определение със своите подписи единствено поради страх пред духовната власт, встъпили в ожесточена борба със защитниците на правата вяра. В средата на IV век те постигнали почти пълна външна победа над своите противници, обединени под свещените хоругви на Никеийския Символ. Знамето на православната вяра отначало твърдо и самоотвержено държал свети Атанасий Велики, а след смъртта на престарелия александрийски епископ тя преминала в не помалко мъжествените и самоотвержени ръце на великия Кесарийски епископ, свети Василий; около тези двама светители на православната Църква от описваното време се обединили оставащите ѝ верни епископи.

Борбата между православни и ариани се възобновила след

Първия Вселенски събор и се съсредоточила първоначално върху решението на отците по въпроса за Божествеността на Христа Спасителя, но с течение на времето предизвикала появата на друга, нова ерес, свързана с имената на Аполинарий и Македоний.

Аполинарий, епископ Лаодикийски, се издигнал измежду редовете на православната партия. Като не се ограничил с отричането на арианството относно учението за Сина Божий, Аполинарий се стремял да утвърди противоположна на арианската позиция и неговият стремеж довел до ерес. Така в противоположност на особеното твърдение на арианите за Сина Божий като тварно същество, признаващи Му всецяло човешката природа, Аполинарий унищожил в своята позиция човешката Личност в Господа Исуса.

От психологическа гледна точка му се сторило невероятно учението на Никейския Символ, според който в Христа се съединили съвършено Божество и съвършено човечество; той разсъждавал, че две същности, всяка от които съхраняваща своите свойства, никога не могат да се съединят в едно. Немислима му се сторила идеята за Богочовечеството и от догматическа страна: с пълнотата на човечеството е свързан грехът; ако мислим, че грехът в човешката природа на Христа е възможност, то делото на Изкуплението за Него вече става немислимо. Затова Аполинарий учел, че възприемайки при възплъщението човешка душа и тяло, Христос не възприел отличителната част на човешкото естество - човешкия дух, той като последна необходимост предполага свобода на волята, а с нея и наклонност към грях. Аполинарий смятал, че човешкият дух в Христа бил заменен с Божествения Логос, господстващ над злите влечения на неразумната душа.

Скоро след Първия Вселенски събор арианите внесли в своите символи и учение за Третото Лице на Пресвата Троица -

Светия Дух - в пълно съответствие с развитието на арианското учение за Сина Божий, "описващо Светия Дух като Ипостас разделена, "отчуждена, неприобщена" с Отца и Сина".

С течение на времето из средите на полуарианите по въпроса за Третото Лице се отделила особена партия, Македонианската, получила името си от Константинополския епископ Македоний (355-359 г.). Тази партия, почитайки Светия Дух, Третото Лице на Пресвета Троица, само отчасти, Го отличавала по същество от Първите Две Лица и Го признавала за творение, а не за Бог.

Въобще относно учението за Светия Дух в IV век, както сред арианите, така и сред православните, съществувало крайно разединение в мненията, което свети Григорий Богослов изразява чрез следния образ:

"Що се отнася до мъдреците на нашето време, то едни Го почитат (Светия Дух) като действие; други като твар; едни като Бог, а други не се решават да кажат за Него нито едното, нито другото, от уважение, както те твърдят, към Писанието, което нищо не изразявало ясно; затова и те нито почитат, нито безчестят Духа Светаго, а остават към Него някак с половинчато, направо казано, жалко разположение. Даже и от признаващите Го за Бог, едни са благочестиви само в сърцето си, а други се осмеляват да изразят своето благочестие с думи. Но чувал съм и за други,.. които макар и като нас да изповядват Пресвета Троица, разделят Лицата, като Първото почитат поради Неговата безпределност по същност и по сила (Отца); Второто Лице, като безпределно по сила (Сина), а Третото Лице - като ограничено и в едното, и в другото (Духа)".

При това положение, преди свикването на Втория Вселенски събор на Църквата, отново бил поставен въпросът за Божествеността на Второто Лице на Пресвета Троица, и освен това, ереста на Аполинарий и ереста на Македоний възбудили

нови въпроси от догматическо естество: първият - за Богочовечеството на Христа Спасителя, а вторият - за Светия Дух, Третата Ипостас на Пресвета Троица.

Вторият Вселенски събор бил свикан при император Теодосий Велики в 381 г. в Константинопол, с цел "да утвърди в цялата империя Никейското учение против всички ереси". На този Събор присъствали само източни епископи, числото на които било сто и петдесет. Сред отците на Събора били великите светители на онова време: Мелетий Антиохийски, Григорий Ниски, Кирил Иерусалимски, Григорий Богослов.

Първото заседание на Събора преминало под председателството на Мелетий Антиохийски. В същото време, по желание на императора и народа, на празната Константинополска катедра на Събора бил избран свети Григорий Богослов. Скоро Мелетий починал и за председател на Събора бил избран новият епископ на столицата, Григорий Богослов.

През юни 381 г., след прощална реч към отците на Събора, свети Григорий се оттеглил в Назиан. Мястото му, по избора на Събора, заел сенатор Нектарий, който бил все още оглашен; Нектарий веднага се кръстил и за няколко дни бил ръкоположен във всички свещенически степени до епископска включително, така че дори светителските одежди той носел върху белите одежди на новокръщението.

Всѣмъ во единого Бога Отца, Бг.
дѣлающаго, Творца нѣбъ и земли,
видимыхъ же вещей и невидимыхъ.

И во единого Господа Иисуса Христа,
Сына Божия, Единороднаго,
яко ѿ Отца рождѣннаго прѣжде
всѣхъ вѣкъ: Божьго ѿ Божьго, Бога
истинна ѿ Бога истинна, рождѣнна,
исхожденна, единосущна Отцу,
Нима вѣкъ быти.

Нѣмъ рѣдъ чловека, и нѣмъто рѣ-
дъ ангѣла, шедшаго съ нѣмъ, и
воскрѣсшаго ѿ мѣртвыхъ и
живъ дѣломъ, и вознесшаго.

Ропѣтаго же да нѣ при Понтій-
евѣмъ Пилатѣ, и страдавши, и по-
гребѣна.

И воскрѣсшаго въ третій дѣнь по
писаніюмъ.

И возшедшаго на нѣбѣ, и сѣдѣ-
ща шанинѣ Отца.

И пакъ грядущаго со славою суди-
ти живыхъ и мѣртвыхъ, ѿ коихъ
царствѣи не вѣдѣемъ концѣ.

И въ Дѣла Божіаго, Господа, ми-
нотворещаго, Никѣ ѿ Отца исходя-
щаго, Никѣ во Отцѣмъ и Сынѣмъ
покланѣема и славима, глаголю-
щаго пророки.

Во Единѣ Святѣмъ, Сокровѣмъ и
Всестолѣмъ Цѣрковѣ.

Исповѣдѣмъ единого крѣпнѣи во шес-
тавнѣи гребѣнѣи.

Чѣмъ воскрѣсѣмъ мѣртвымъ:

И живиши вѣдѣшииго вѣка. Аминѣ.

Догматическата дейност на Втория Вселенски събор намерила израз в съставяне на Символа, известен като Никео-Цариградски. Този Символ бил приет без изменение от цялата Православна Църква и съдържа вярното учение на Майката Църква за всеки православен християнин. До осмия член, тоест до излагането на учението за Светия Дух, Символът на II Вселенски събор представлява Никейският Символ, допълнен от отците заради отхвърлянето на онази ерес, която била причина за свикването на II Вселенски събор.

В пространното учение за Сина Божий, съдържащо се в Символа от Никея, отците вмъкнали няколко слова, имащи за цел ясно да изразят православното учение за телесната природа на Богочовека, заради някои ереси; прибавените слова тук са означени с курсив: "заради нас човечите и заради нашето спасение слезе от небесата и Се възплъти от Светия Дух и Дева Мария и стана Човек; бе разпнат за нас при Понтия Пилата и страда и бе погребан и възкръсна в третия ден според Писанията; и възлезе на небесата; и седи отдясно на Отца и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви и царството Му не ще има край".

Никейският Символ бил изработен до (вярвам) "и в Духа

Светаго". Вторият Вселенски събор го допълнил, като присъединил към него учението за Светия Дух; за Църквата; за Кръщението; за възкресението от мъртвите и живота в бъдещия век. Изложеното допълнено учение за тези истини на вярата съставляват съдържанието на 8, 9, 10, 11 и 12 членове на Никео-Цариградския символ.

Вторият Вселенски събор съставил четири правила. От каноничните правила особено важно значение имат две постановления:

1) запрещение на епископите на едни поместни църкви да се намесват в делата на други поместни църкви; и

2) предоставяне на епископа на Константинопол, наричан Новия Рим, първо място по чест след Римския епископ.

{{_LINK1_}}